

PITANJA I ODGOVORI

Natječaj za provedbu intervencije 75.01. Uspostava mladih poljoprivrednika iz Strateškog plana Zajedničke poljoprivredne politike Republike Hrvatske 2023. - 2027.		
R.br.	PITANJE	ODGOVOR
106.	<p>Obzirom da je za pick up gospodarska vozila koja spadaju u prihvatljive troškove, obračun i plaćanje PPMV (poseban porez na motorna vozila) obavezno, je li navedeni trošak prihvatljiv za financiranje u sklopu projekta?</p> <p>Da li u prihvatljive troškove operativnog poslovanja OPG-a pored navedenih u Pravilniku, spadaju i primjerice veterinarske usluge (u slučaju stočarstva), nabava hrane za stoku i sl.?</p>	<p>U skladu s člankom 12. stavkom 1. točkom b) Pravilnika nisu prihvatljivi drugi porezi te propisane naknade i doprinosi.</p> <p>U skladu s člankom 10. stavkom 2. točkom a) Pravilnika operativno poslovanje odnosi se na dohodak, plaću, doprinose (mirovinsko i zdravstveno osiguranje) i knjigovodstvene usluge vezano uz poljoprivrednu djelatnost na poljoprivrednom gospodarstvu, izradu projektne dokumentacije (izrada projektno-tehničke dokumentacije, geodetskih podloga, elaborata, certifikata te usluge stručnjaka - konzultanta) stoga se nabavka hrane za životinje i veterinarske usluge ne smatraju operativnim poslovanjem.</p>
107.	<p>U sklopu prijave na natječaj 75.01. za uspostavu mladih poljoprivrednika, mladi stočar planira povećanje ekonomske veličine (SO) isključivo putem vlastitog uzgoja, odnosno prirodnim prirastom vlastitog postojećeg stočnog fonda, bez kupnje novih grla. Istovremeno, kroz natječaj bi želio nabaviti mehanizaciju. Može li se takav način povećanja SO-a smatrati prihvatljivim i dokazivim u okviru natječaja? Koji su točno prihvatljivi načini dokazivanja povećanja SO-a kroz vlastiti uzgoj?</p>	<p>Navedeno nije prihvatljivo, kupnjom isključivo mehanizacije ne ostvaruje se cilj povećanja ekonomske veličine poljoprivrednog gospodarstva. U sklopu ovoga Natječaja nije prihvatljivo povećanje ekonomske veličine poljoprivrednog gospodarstva iz vlastitog uzgoja nego sredstvima ovoga Natječaja.</p> <p>Poslovni plan mora sadržavati aktivnosti kojima se izravno postiže povećanje SO. U aktivnost kojom podižete SO morate navesti sve troškove koji će dovesti do povećanja SO te pritom paziti na odredbe kojima se propisuju neprihvatljivi troškovi prije svega na odredbu da nije prihvatljiv trošak vlastitog rada te da nije prihvatljivo plaćanje u gotovini i odredbe kojima se sprječava sukob interesa.</p> <p>Zaključno ne možete svojim sredstvima i vlastitim radom podići SO. Aktivnost koja izravno doprinosi podizanju SO mora biti navedena u Poslovnom planu te mora sadržavati sve troškove kojima se podiže taj SO i ti troškovi svojim iznosom moraju biti dio poslovnog plana.</p>
108.	<p>Da li je prihvatljiv korisnik, mladi poljoprivrednik koji preuzima gospodarstvo koje</p>	<p>Kako i glasi uvjet iz članka 7. stavka 2. točke m) <i>Mladi poljoprivrednik koji je ostvario potporu u sklopu tipa operacije 6.1.1 „Potpora mladim</i></p>

PITANJA I ODGOVORI

	<p>je već koristilo na prvom natječaju 6.1.1. mjeru za mlade poljoprivrednike, a tad je nositelj OPG-a i korisnik mjere bila njegova majka? Naime prošlo je onih obaveznih 5 godina od isplate zadnje rate, te njegova majka koja je tad koristila potporu za mlade poljoprivrednike više nije nositelj i više nije mladi poljoprivrednik. Može li isti OPG sa dva različita mlada poljoprivrednika i u dva različita programska razdoblja, dva put koristiti potporu za mlade poljoprivrednike? U Pravilniku je napisano da mladi poljoprivrednik koji je koristio mjeru 6.1.1. u prethodnom programskom razdoblju, ne može koristiti intervenciju 75.01. u ovom novom programskom razdoblju, ali ne piše za OPG, obrt ili neki drugi pravni oblik.</p>	<p><i>poljoprivrednicima“ iz Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014. - 2020. (2022.) nije prihvatljiv korisnik, odredba se ne odnosi na poljoprivredno gospodarstvo.</i></p>
<p>109.</p>	<p>1.Ukoliko u Poslovnom planu, u kartici "Sažetak aktivnosti i projekta", navodimo za Opis i izvor vlastitih sredstava za realizaciju aktivnosti sredstva nositelja OPG-a koja kao vlastita sredstva kao fizička osoba ulaže u provedbu, je li ispravno navesti pod pozajmice i je li pritom potrebno određenim dokumentom/stanjem na računu nositelja OPG-a i sl. pravdati iznos pozajmice tj. vlastitih sredstava nositelja OPG-a koji smo naveli?</p> <p>Navodimo li u Poslovnom planu, u kartici "Sažetak aktivnosti i projekta" iznos prihvatljivih troškova ili ukupan iznos koji prelazi prihvatljive troškove?</p>	<p>Izvori financiranja moraju biti jednaki ukupnom iznosu projekta. Iznos projekta može biti veći ili jednak iznosu potpore ali nikako ne smije biti manji.</p> <p>Korisnik u poslovnom planu planira izvore financiranja da bi u konačnici i sam korisnik znao kako zatvoriti financijsku konstrukciju projekta.</p> <p>Agencija za plaćanja neće tražiti od korisnika dokaz o izvorima vlastitih sredstava ali u konačnici u zadanom roku sve aktivnosti moraju biti realizirane. Ovdje skrećemo pažnju da u slučaju pozajmice od dobavljača od kojih nabavljate robu/usluge je vjerojatan sukob interesa i umjetno stvaranje uvjeta.</p> <p>U poslovni plan se upisuje ukupan iznos troška iz odabrane ponude. U konačnici iznos troškova za realizaciju aktivnosti polovnog plana može biti veća od iznosa potpore te se za taj iznos moraju osigurati vlastita sredstva.</p> <p>Svaki od troškova koji je potreban za realizaciju aktivnosti mora biti i realiziran u obujmu i kvaliteti kako je planirano te u iznosu koji je naveden. U konačnici kao</p>

PITANJA I ODGOVORI

	<p>Primjerice, ukoliko ponuda za troškove edukacije prelazi 10% iznosa potpore, odnosno prelazi 7,500 eura i košta 10,000 eura(od kojih ćemo sami financirati 2,500 eura), navodimo li u kartici "Sažetak aktivnosti i projekta", u stupac Procijenjeni iznos u EUR 7500 eura ili 10000 eura po ponudi (opći primjer samo za predodžbu pitanja)?</p>	<p>dokaz provedbe aktivnosti dostavljaju se računi koji su sukladni odabranim ponudama i koji su u potpunosti plaćeni od strane korisnika.</p> <p>Specifično za troškove kod kojih je propisan limit - tu se upisuje iznos do limita, a račun ili ugovor kojima se dokazuje realizacija takvih troškova moraju biti izdana na cijelu uslugu i u potpunosti plaćena.</p>
<p>110.</p>	<p>Pretpostavimo da se u poslovnom planu navede točno određeni model traktora koji se želi nabaviti i prilože 2 ponude za taj model od 2 različita ponuditelja.</p> <p>Kako postupiti ukoliko se dogodi da u postupku provedbe projekta tog modela više nema na tržištu, nije dostupan više ili se ne proizvodi? Može li se nabaviti traktor sličnih specifikacija koji cjenovno odgovara iznosu iz poslovnog plana?</p>	<p>Potrebno je učitati najmanje dvije ponude neovisnih ovlaštenih prodavača koje sadrže istu specifikaciju troška potrebnu za realizaciju aktivnosti kojima se dokazuje visina za svaki od planiranih troškova za realizaciju aktivnosti.</p> <p>Visina troškova potrebnih za realizaciju aktivnosti poslovnog plana mora biti utemeljena na realnim pretpostavkama cijena koje vladaju na tržištu, a na korisniku je obveza dokazati da je procijenjeni iznos pojedinih troškova potrebnih za realizaciju aktivnosti poslovnog plana realan, odnosno da se iz dostavljene dokumentacije nedvojbeno može utvrditi stvarna visina troškova.</p> <p>Ne vidimo problem da se u poslovnom planu navede točno određeni model traktora koji se želi nabaviti i prilože 2 ponude za taj model od 2 različita neovisna ponuditelja.</p> <p>Ponude trebaju glasiti na korisnika jer u konačnici korisnik je taj koji mora platiti mehanizaciju.</p> <p>Važno je dobro planirati jer iznos koji se planira potrošiti za pojedini trošak unutar aktivnosti kod nabave ne smije značajno odstupati od planiranog.</p> <p>Ako imate dvije ponude na istu vrstu mehanizacije/opreme/robe onda ste i u obvezi takvu nabaviti.</p> <p>Skrećemo pažnju da korisnik mora ispuniti i sve ostale odredbe propisane Pravilnikom i ovim Natječajem te se aktivnosti i troškovi za svaku pojedinu</p>

PITANJA I ODGOVORI

		aktivnost moraju u potpunosti realizirati u obujmu, kvaliteti i cjenovnim okvirima kako je planirano
111.	Da li je prihvatljiv korisnik mladi poljoprivrednik koji je trenutno na porodiljinom dopustu.	Navedeno nije prihvatljivo, provedba aktivnosti poslovnog plana zahtijeva da je nositelj gospodarstva radno aktivan u vrijeme provedbe projekta i donosi odluke odnosno da samostalno upravlja poljoprivrednim gospodarstvom i da je odgovoran za obavljanje poljoprivrednih aktivnosti na gospodarstvu na poljoprivrednim resursima u posjedu (zemljište, stoku) koji su upisani u nadležne registre što ovdje ne bi bio slučaj.
112.	Ukoliko se u obrascu za sadnju i poslovnom planu definiraju čestice na kojima se planira podizati nasad, je li problem ukoliko se u provedbi promijeni čestica na kojoj se nasad podiže (ali se i dalje podiže SO veličina prema traženom)? Potencijalna promjena čestice bi bila unutar iste JLS.	U navedenom slučaju radite plan sadnje za ono zemljište za koje ste bili obvezni u zahtjevu za potporu i u poslovnom planu navesti katastarsku česticu. U slučaju da kupite drugu katastarsku česticu onda naknadno kada realizirate ovakvu aktivnosti dostavite ispravljen plan sadnje koji ne smije značajno odstupati od prvobitnog plana sadnje s obzirom na vrstu ulaganja i karakteristike planiranog nasada jer se u tom slučaju dovodi u pitanje ispunjenje aktivnosti poslovnog plana. Svrha je dobro i kvalitetno planirati i kod vrste troškova ali i kod lokacije i vrste zemljišta koja vam je potrebna za realizaciju aktivnosti.
113.	Obrt radi žitarice, uljarice i ima nasade. Sve aktivnosti bi bile vezane za kategoriju voćarstva i podizanjem novog nasada bi se povećala ekonomska veličina. Obzirom bi se ulagalo u primarnu polj.proizvodnju, prema trenutnoj veličini SO ukupni iznosi 66 tis EUR (SO voćarstvo 47 tis EUR; ostatak žitarice i uljarice)-početno stanje što znači da je nužno povećati SO voćarstva za najmanje 4000 EUR. U poslovnom planu bi se u konačnom stanju stavilo SO voćarstvo 65 tis EUR, a ukupni SO 80 tis EUR.	Poslovni plan obvezno mora sadržavati aktivnosti kojima se postiže povećanje ekonomske veličine poljoprivrednog gospodarstva (SO) dostavljene u trenutku podnošenja zahtjeva za potporu, <u>unutar jedne vrste proizvodnje u sektoru biljne proizvodnje (voćarstvo/grožđe/masline/povrće, dinje, lubenice, jagode, ljekovito, začinsko i aromatično bilje/ostalo industrijsko bilje)</u> ili stočarske proizvodnje (goveda/svinje/perad/kopitari/ovce/koze/pčele/kunići) ili jedne ili više vrsta proizvodnje u ostalim sektorima (žitarice, uljarice ili krmno bilje) u skladu s razdiobom u EVPG kalkulatoru. U konkretnom slučaju povećanje ekonomske veličine poljoprivrednog gospodarstva mora biti vidljivo unutar jedne vrste u sektoru biljne proizvodnje odnosno voćarstva od najmanje 4.000 eura.

PITANJA I ODGOVORI

	<p>Možete li mi pojasniti je li problem ukoliko u provedbi dođe do smanjenja čestica koje se rade sa uljaricama i žitaricama te se pri podnošenju konačnog zahtjeva za isplatu podnese SO voćarstvo 65 tis EUR (ta kategorija ostaje po planu), a ukupno SO ispadne 75 tis EUR zbog smanjenja žitarica?</p> <p>Također je li navedeno problem ukoliko dođe do smanjenja čestica na kojima se uzgajaju žitarice i uljarice u ex post razdoblju? (npr. gubitak dijela zemlje koji je u najmu gdje se rade žitarice i uljarice).</p>	<p>U slučaju da se u ex post kontroli utvrdi pad ekonomske veličine poljoprivrednog gospodarstva ako postoji razumno obrazloženje o razlozima i to se dokaže valjanom dokumentacijom takvo umanjeње će biti prihvatljivo.</p>
<p>114.</p>	<p>Ukoliko u okviru projekta nabavljamo goveda i uz to još mehanizaciju za pripremu tla, sjetvu i žetvu biljne proizvodnje hrane za stoku, znanima me pod koju prihvatljivu aktivnost uvrštavamo trošak sistema koji omogućuje automatizirano navođenje traktora odnosno cjelovito rješenje za preciznu poljoprivredu koje uključuje GNSS prijemnik, kontroler, autopilot i povezivanje s traktorom, ukoliko će se isti postaviti na već postojeći traktor?</p> <p>Dakle, traktor je već u posjedu korisnika, nabavljaju se samo potrebni priključci i oprema za preciznu navigaciju a sve u svrhu biljne proizvodnje hrane za stoku.</p> <p>Pitanje glasi: Da li opremu za preciznu navigaciju možemo svrstati pod 4. Aktivnost kupnje poljoprivredne mehanizacije i</p>	<p>Ovakav trošak svrstavate pod aktivnost 4. Aktivnost kupnje poljoprivredne mehanizacije i gospodarskih vozila.</p> <p>Cilj poslovnog plana je povećanje ekonomske veličine poljoprivrednog gospodarstva (SO).</p> <p>Poslovni plan obvezno mora sadržavati aktivnosti kojima se postiže povećanje ekonomske veličine poljoprivrednog gospodarstva (SO) dostavljene u trenutku podnošenja zahtjeva za potporu, unutar jedne vrste proizvodnje u sektoru biljne proizvodnje (voćarstvo/grožđe/masline/povrće, dinje, lubenice, jagode, ljekovito, začinsko i aromatično bilje/ostalo industrijsko bilje) ili stočarske proizvodnje (goveda/svinje/perad/kopitari/ovce/koze/pčele/kunići) ili jedne ili više vrsta proizvodnje u ostalim sektorima (žitarice, uljarice ili krmno bilje) u skladu s razdiobom u EVPG kalkulatoru.</p> <p>Dalje, kada u poslovnom planu opišete koje aktivnosti su vam nužne za povećane poljoprivredne proizvodnje iskazne kroz SO te kako su sve aktivnosti međusobno povezane u smislenu cjelinu te nakon toga prikažete i opišete koji su vam sve troškovi potrebni za realizaciju aktivnosti koji će u konačnici doprinijeti podizanju ciljeva Agencija može odlučiti o prihvatljivosti i opravdanosti (u smislu visine i svrhe troška) troškova za realizaciju poslovnog plana.</p>

PITANJA I ODGOVORI

	gospodarskih vozila ukoliko ćemo iste postaviti na postojeći traktor korisnika?	
115.	Da li je ulaganje u postavljanje pametne feromonske klopke prihvatljivo kao doprinos projekta digitalizaciji proizvodnje?	Navedeno je prihvatljivo uz poštivanje svih ostalih uvjeta Pravilnika i ovoga Natječaja.
116.	Zanima me da li može biti valjana ponuda za kupovinu traktora ako glasi na E Farm internetsku platformu za kupovinu rabljene i nove mehanizacije koja okuplja preko 1200 ovlaštenih dilera mehanizacije u EU. Koliko mi je poznato radili su ponude i prodaju za HAMAG -BICRO kredite i odradili kupoprodajne ugovore, transport, provjeru ispravnosti strojeva od ovlaštenih inspekcija, osiguranje pa sve do preuzimanja novog vlasnika. Zanima me iz razloga što se može naći dosta povoljnija rabljena mehanizacija.	Potrebno je učitati najmanje dvije ponude neovisnih ovlaštenih prodavača koje sadrže istu specifikaciju troška potrebnu za realizaciju aktivnosti kojima se dokazuje visina za svaki od planiranih troškova za realizaciju aktivnosti. Visina troškova potrebnih za realizaciju aktivnosti poslovnog plana mora biti utemeljena na realnim pretpostavkama cijena koje vladaju na tržištu, a na korisniku je obveza dokazati da je procijenjeni iznos pojedinih troškova potrebnih za realizaciju aktivnosti poslovnog plana realan, odnosno da se iz dostavljene dokumentacije nedvojbeno može utvrditi stvarna visina troškova. Ne vidimo problem ako netko od ponuditelja svoje usluge i robu prodaje on-line. Ponude trebaju glasiti na korisnika jer u konačnici korisnik je taj koji mora platiti mehanizaciju. Važno je dobro planirati jer iznos koji se planira potrošiti za pojedini trošak unutar aktivnosti kod nabave ne smije značajno odstupati od planiranog. Skrećemo pažnju da korisnik mora ispuniti i sve ostale odredbe propisane Pravilnikom.
117.	Da li kriterij br. 7 odabira -digitalizacija možemo zadovoljiti kupovinom digitalnog uređaja za otkrivanje mastitisa u muznih krava (ili digitalnog brojača somatskih stanica)?	Navedeno je prihvatljivo uz poštivanje svih ostalih uvjeta Pravilnika i ovoga Natječaja, pod uvjetom da je povećanje ekonomske veličine poljoprivrednog gospodarstva vezano uz stočarstvo odnosno muzne krave u vašem slučaju.
118.	Korisnik ima OPG, obrt i d.o.o. (OPG je za poljoprivredu, u OBRTU je automehaničar, D.O.O. obavlja prijevoz).	Korisnik je prihvatljiv ako ispunjava sve uvjete propisane Pravilnikom i ovim Natječajem.

PITANJA I ODGOVORI

	Planira se javiti na natječaj kao Mladi poljoprivrednik preko OPG-a. Ukoliko se desi da prođe na ovom natječaju, prijaviti će se na OPG-u i plaćati doprinose po osnovi poljoprivrede, a OBRT i D.O.O. će zatvoriti. Zanima me je li prihvatljiv prijavitelj?	
119.	<p>U slučaju da se ne može dobiti ponuda za nabavu stoke, jer potencijalni prodavači nemaju vremena/ volje da ponudu napišu, ili ne znaju, da li je kao dokaz dovoljno priložiti informacije pronađene na internetu (njuškalo) i odgovore na upite mailom, gdje s jedne strane korisnik pita za cijenu, a potencijalni ponuditelj mu u odgovoru napiše cijenu po grlu?</p> <p>Imamo problem kod stoke koju ne uzgajaju proizvođači masovno, npr istarska ovca, istarsko govedo, pa potencijalni prodavatelji jednostavno kažu da oni ponude ne pišu.</p>	<p>U skladu s Prilogom 1 Natječaja potrebno je u svrhu provedbe aktivnosti iz poslovnog plana učitati ponude, kataloge i slične dokumente iz najmanje dva neovisna izvora koji sadrže istu specifikaciju troška potrebnu za realizaciju aktivnosti kojima se dokazuje visina za svaki od planiranih troškova za realizaciju aktivnosti. Visina troškova potrebnih za realizaciju aktivnosti poslovnog plana mora biti utemeljena na realnim pretpostavkama cijena koje vladaju na tržištu, a na korisniku je obaveza dokazati da je procijenjeni iznos pojedinih troškova potrebnih za realizaciju aktivnosti poslovnog plana realan, odnosno da se iz dostavljene dokumentacije nedvojbeno može utvrditi stvarna visina troškova.</p>
120.	<p>Naime u Prilogu 1. -dokumentacija za podnošenje zahtjeva za potpore, u točki 10. navedeno je da je potrebno ispuniti obrazac plan sadnje na službenom predlošku iz Priloga 5. Pitanje je: na koji način ispuniti obrazac sadnje potrebnim podacima? ukoliko OPG iz sredstava potpore kupuje poljoprivredno zemljište na kojemu će biti podignut trajni nasada a u trenutno prijave na natječaj još nema <u>kč.br.</u>, odnosno zna samo na kojem JLS-u će kupovati zemljište. U tom slučaju ne možemo raditi analizu</p>	<p>Navedeni dokument je obavezan dokument u slučaju podizanja novih/restrukturiranja postojećih višegodišnjih nasada (isključujući restrukturiranje postojećih vinograda za proizvodnju grožđa za vino) i mora biti izrađen na službenom predlošku iz Priloga 5 ovoga Natječaja. Planom sadnje korisnik planira ulaganje u suvremeni, tržišno orijentirani nasad, koji je u skladu s pravilima struke i kojim se poštuju relevantne tehnološke smjernice (gdje je primjenjivo). Dokument se mora odnositi na korisnika, prijavljeno ulaganje i lokaciju ulaganja iz zahtjeva za potporu.</p> <p>U navedenom slučaju radite plan sadnje za ono zemljište za koje ste bili obvezni u zahtjevu za potporu i u poslovnom planu navesti katastarsku česticu. U slučaju da kupite drugu katastarsku česticu onda naknadno kada realizirate ovakvu aktivnosti</p>

PITANJA I ODGOVORI

	<p>poljoprivrednog zemljišta niti ispuniti podatke o <u>kč.br.</u> u Planu sadnje?</p>	<p>dostavite ispravljen plan sadnje koji ne smije značajno odstupati od prvobitnog plana jer se u tom slučaju dovodi u pitanje ispunjenje aktivnosti poslovnog plana. Svrha je dobro i kvalitetno planirati i kod vrste troškova ali i kod lokacije i vrste zemljišta koja vam je potrebna za podizanje višegodišnjih nasada. Podsjećamo ako dobijete bodove za planiranu katastarsku česticu (Indeks razvijenosti) i onda u konačnici realizirate kupnju zemljišta na drugoj katastarskoj čestici koja nije u istoj JLS takvo postupanje može uzrokovati odbijanje projekta i povrat svih isplaćenih sredstava.</p>
<p>121.</p>	<p>Je li prihvatljiva nabavka gospodarskog vozila sa rashladnim uređajem. Riječ je o ulaganju u sektor mliječno govedarstvo, te bi se gospodarsko vozilo sa rashladnim uređajem koristilo za prijevoz mlijeka koje mora biti transportirano na nižim temperaturama.</p>	<p>Cilj poslovnog plana je podizanje ekonomske veličine poljoprivrednog gospodarstva (SO).</p> <p>Poslovni plan obvezno mora sadržavati aktivnosti kojima se postiže povećanje ekonomske veličine poljoprivrednog gospodarstva (SO) dostavljene u trenutku podnošenja zahtjeva za potporu, unutar jedne vrste proizvodnje u sektoru biljne proizvodnje (voćarstvo/grožđe/masline/povrće, dinje, lubenice, jagode, ljekovito, začinsko i aromatično bilje/ostalo industrijsko bilje) ili stočarske proizvodnje (goveda/svinje/perad/kopitari/ovce/koze/pčele/kunići) ili jedne ili više vrsta proizvodnje u ostalim sektorima (žitarice, uljarice ili krmno bilje) u skladu s razdiobom u EVPG kalkulatoru.</p> <p>Kada u poslovnom planu opišete koje aktivnosti su vam nužne za povećane poljoprivredne proizvodnje iskazne kroz SO te kako su sve aktivnosti međusobno povezane u smislenu cjelinu te nakon toga prikažete i opišete koji su vam sve troškovi potrebni za realizaciju aktivnosti koji će u konačnici doprinijeti podizanju ciljeva, Agencija za plaćanja može odlučiti o prihvatljivosti i opravdanosti (u smislu visine i svrhe troška) troškova za realizaciju poslovnog plana.</p>
<p>122.</p>	<p>Ako prijavitelj već posjeduje registrirani i odobreni objekt za preradu mesa i planirano ulaganje mu je strojevi za mljevenje i punjenje mesa koji su na točkovima i nisu fiksni, te gospodarsko vozilo frigofood. Znaci nije</p>	<p>Cilj poslovnog plana je podizanje ekonomske veličine poljoprivrednog gospodarstva (SO).</p> <p>Poslovni plan obvezno mora sadržavati aktivnosti kojima se postiže povećanje ekonomske veličine poljoprivrednog gospodarstva (SO) dostavljene u trenutku podnošenja zahtjeva za potporu, unutar jedne vrste proizvodnje u sektoru biljne</p>

PITANJA I ODGOVORI

	<p>hladnjača ili komora za dimljenje koja zahtjeva određene građevinske radove nego prenosivi stroj kao što su vakumirka noževi police i slično. Može li prijavitelj samo dostaviti dvije ponude za navedene strojeve i vozilo i kupiti ih ili mora dostavljati troškovnike i još neku dodatnu dokumentaciju?</p>	<p>proizvodnje (voćarstvo/grožđe/masline/povrće, dinje, lubenice, jagode, ljekovito, začinsko i aromatično bilje/ostalo industrijsko bilje) ili stočarske proizvodnje (goveda/svinje/perad/kopitari/ovce/koze/pčele/kunići) ili jedne ili više vrsta proizvodnje u ostalim sektorima (žitarice, uljarice ili krmno bilje) u skladu s razdiobom u EVPG kalkulatoru.</p> <p>Kada u poslovnom planu opišete koje aktivnosti su vam nužne za povećane poljoprivredne proizvodnje iskazne kroz SO te kako su sve aktivnosti međusobno povezane u smislenu cjelinu te nakon toga prikažete i opišete koji su vam sve troškovi potrebni za realizaciju aktivnosti koji će u konačnici doprinijeti podizanju ciljeva, Agencija za plaćanja može odlučiti o prihvatljivosti i opravdanosti (u smislu visine i svrhe troška) troškova za realizaciju poslovnog plana.</p> <p>Korisnik je u obvezi prilikom nabave opreme/usluga/objekata/robe poštivati sve obveze propisane zakonskim i pod zakonskim aktima koje reguliraju pojedino područje rada. Korisnik mora prikupiti takvu dokumentaciju i dokazati da su sve aktivnosti/troškovi provedene sukladno zakonskim propisima. Korisnik mora utvrditi je li ovakvo ulaganje uopće dozvoljeno i pokriveno relevantnim zakonskim i pod zakonskim aktima, ako pak nema pravila onda se takav trošak i ne može sufinancirati. Agencija za plaćanja će u konačnici provjeriti i zakonitost svih troškova/aktivnosti.</p>
<p>123.</p>	<p>Dali će se za 3 boda za kriterij odabira 6.3. srednja stručna sprema agronomske, prehrambeno tehnološke ili veterinarske struke ili najmanje dvije godine radnog iskustva u poljoprivredi i <u>uvjerenje o završenom programu obrazovanja odraslih iz područja poljoprivrede, prehrambene tehnologije ili veterine priznati ranije stečene svjedodžbe: osposobljavanja iz područja održive uporabe sredstava za zaštitu bilja - pesticida, rukovatelj motornom kosilicom i trimerom,</u></p>	<p>Navedeno nije prihvatljivo ako se ne radi o uvjerenju o završenom programu obrazovanja odraslih iz područja poljoprivrede, prehrambene tehnologije ili veterine odnosno ako se osposobljavanje steklo tečajevima ili savjetima iz Mjere 1 i 2 Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014.- 2020.</p>

PITANJA I ODGOVORI

	rukovatelj traktorom s radnim priključcima?	
124.	Da li je prihvatljivo da se aktivnost nabave (kupnje) zemljišta veže samo uz aktivnosti iz članka 10. stavka 1. točke a), d) i e) znači bez provođenja aktivnosti pod točkama b) i f).	Aktivnost kupnje zemlje mora biti vezana na najmanje jednu navedenu točku.
125.	U slučaju kada projekt prijavljuje fizička osoba, koja će tijekom provedbe projekta preuzeti postojeći OPG, sukladno uvjetima ugovora o preuzimanju, koju opciju treba izabrati kada klikne "Prijavi se putem NAIS-a"? Pitanje koje se pojavi: "Registrirajte se u Agronet"/"Odaberite tip registra u koji se želite registrirati": <ul style="list-style-type: none"> • Upisnik poljoprivrednika • Evidencija korisnika potpora u ruralnom razvoju • EONA 	Prilog Natječaja je dokument Upute za električno podnošenje zahtjeva. Na stranicama Agencije za plaćanja možete pronaći upute za upis u evidenciju korisnika potpora u ruralnom razvoju.
126.	U konkretnom slučaju radi se o korisniku koji je nositelj OPG-a kojem je primarna djelatnost voćarstvo te kupuje za to potrebnu poljoprivrednu mehanizaciju. Da bi ostvario cilj projekta, poslovni plan mora sadržavati aktivnosti kojima se postiže povećanje SO i to dostavljene u trenutku podnošenja zahtjeva za potporu, molimo	Korisnik mora biti vlasnik građevine koja je predmet ulaganja/zemljišta na kojem se obavlja ulaganje ili mora dokazati pravni interes nad građevinom koja je predmet ulaganja/zemljištem na kojem se obavlja aktivnost. <ul style="list-style-type: none"> - ako korisnik nije vlasnik građevine koja je predmet ulaganja/zemljišta na kojem se obavlja ulaganje u građenje (izgradnju i/ili rekonstrukciju), korisnik mora imati ugovor o osnivanju prava građenja sklopljen s vlasnikom zemljišta/postojeće građevine na rok od najmanje 10 godina računajući od datuma podnošenja zahtjeva za potporu i upisan u zemljišne knjige.

PITANJA I ODGOVORI

	<p>pojašnjenje, ukoliko povećanje SO postiže sa zemljištem koje je u njegovom vlasništvu, a nije upisano u ARKOD, koju dokumentaciju mora dostaviti u trenutku podnošenja zahtjeva te da li je za istu potrebna procjena vrijednosti. Isto tako, molimo pojašnjenje koju dokumentaciju treba dostaviti ako povećanje SO postiže sa zemljištem koje je u vlasništvu člana OPG-a.</p>	<p>- ako je predmet ulaganja kupnja zemljišta za gradnju/kupnja građevine, korisnik mora biti upisan u zemljišne knjige kao vlasnik predmeta ulaganja do trenutka podnošenja konačnog zahtjeva za isplatu Obvezna dokumentacija propisana je Prilogom 1 Natječaja</p>
<p>127.</p>	<p>Ljubazno molimo informaciju može li se nabavom IoT rješenja – agrometeorološke senzoričke, odnosno seta senzora zemlje (npr. senzori za mjerenje vlage, senzori za mjerenje temperature i blage zraka, mjerač količina oborina i sl.) koji se postavljaju po poljima i koji putem mreže komuniciraju i prikazuju informacije, putem aplikacije, na pametnom telefonu korisnika, ostvariti dodatni bodovi?</p>	<p>Cilj poslovnog plana je podizanje ekonomske veličine poljoprivrednog gospodarstva (SO).</p> <p>Poslovni plan obvezno mora sadržavati aktivnosti kojima se postiže povećanje ekonomske veličine poljoprivrednog gospodarstva (SO) dostavljene u trenutku podnošenja zahtjeva za potporu, unutar jedne vrste proizvodnje u sektoru biljne proizvodnje (voćarstvo/grožđe/masline/povrće, dinje, lubenice, jagode, ljekovito, začinsko i aromatično bilje/ostalo industrijsko bilje) ili stočarske proizvodnje (goveda/svinje/perad/kopitari/ovce/koze/pčele/kunići) ili jedne ili više vrsta proizvodnje u ostalim sektorima (žitarice, uljarice ili krmno bilje) u skladu s razdiobom u EVPG kalkulatoru.</p> <p>Kada u poslovnom planu opišete koje aktivnosti su vam nužne za povećane poljoprivredne proizvodnje iskazne kroz SO te kako su sve aktivnosti međusobno povezane u smislenu cjelinu te nakon toga prikažete i opišete koji su vam sve troškovi potrebni za realizaciju aktivnosti koji će u konačnici doprinijeti podizanju ciljeva, Agencija za plaćanja može odlučiti o prihvatljivosti i opravdanosti (u smislu visine i svrhe troška) troškova za realizaciju poslovnog plana. Navedeni troškovi smatraju se digitalizacijom ako korisnik ispuni sve ostale uvjete propisane Pravilnikom i ovim Natječajem.</p> <p>U predmetnom slučaju potrebno je opisati potrebu i način korištenja agrometeoroloških senzora u proizvodnim procesima gospodarstva, a u slučaju da</p>

PITANJA I ODGOVORI

		se radi o opremi koja doprinosi digitalizaciji projekta, proizvodni proces precizne odnosno pametne poljoprivrede.
128.	<p>Kroz 3 godine nakon konačne isplate potpore, gleda li se da ukupni izračun ekonomske veličine ne padne ispod razreda za koji je korisnik ostvario bodove u trenu prijave (uz uvjet da zadrži povećanje SO kroz razred koji je naveo u prijavi) ili ne smije pasti naredno vrijeme uopće ispod izračuna u trenu prijave uključujući povećanje SO kroz ulaganje?</p> <p>Zašto vas to pitamo. U trenu prijave zbog dohodovnijih kultura je izračun ekonomske veličine bio veći, nego recimo već u narednoj godini što će biti.</p> <p>Što se uzima kao relevantno za ispunjenje cilja povećanja ekonomske veličine kod zahtjeva za isplatu konačne rate i u naredne 3 godine?</p> <p>Izbor kultura nas jedne godine čini prihvatljivim prijaviteljima na pojedini natječaj, već druge nas svrstava u neprihvatljive. Također, jedne godine bi ostvarili veći broj bodova gledajući izračun ekonomske veličine, već druge manji.</p>	<p>Povećanje ekonomske veličine poljoprivrednog gospodarstva (SO) u odnosu na onu dostavljenu u trenutku podnošenja zahtjeva za potporu, mora biti vidljivo <u>unutar jedne vrste proizvodnje u sektoru biljne proizvodnje (voćarstvo/grožđe/masline/povrće, dinje, lubenice, jagode, ljekovito, začinsko i aromatično bilje/ostalo industrijsko bilje)</u> ili stočarske proizvodnje (goveda/svinje/perad/kopitari/ovce/koze/pčele/kunići) ili jedne ili više vrsta proizvodnje u ostalim sektorima (žitarice, uljarice ili krmno bilje) u skladu s razdiobom u EVPG kalkulatoru. U slučaju da se u <i>ex post</i> kontroli utvrdi pad ekonomske veličine poljoprivrednog gospodarstva ako postoji razumno obrazloženje o razlozima i to se dokaže valjanom dokumentacijom takvo umanjenje će biti prihvatljivo.</p>
129.	Mladi poljoprivrednik koji je preuzeo gospodarstvo od oca u siječnju 2025 i nema financijsku dokumentaciju za prošlu godinu (obrazac DOH, DI i P-PPI) predaje li financijsku	Financijska dokumentacija se u tom slučaju podnosi za gospodarstvo koje preuzima mladi poljoprivrednik.

PITANJA I ODGOVORI

	dokumentaciju od oca za prošlu godinu ili ne predaje ništa?	
130.	Može li način plaćanja na ponudi biti financijski leasing koji počinje i završava tijekom perioda provedbe?	Da, ali je prihvatljiv samo trošak robe/usluga koji su predmetom poslovnog plana dok troškovi lesinga ili drugi nepredviđeni troškovi nisu prihvatljivi. Leasing mora biti sklopljen i trajati najranije od dana podnošenja zahtjeva za potporu do najkasnije dana podnošenja konačnog zahtjeva za isplatu i predmet leasinga mora biti u vlasništvu korisnika.
131.	Ukoliko je prebivalište osobe koja bi bila prijavitelj u VI. skupini prema JLS, a OPG koji bi preuzela nalazi se u I.skupini JLS prema Odluci o razvrstavanju, jeli isto moguće, te koliko bodova ostvaruje prema kriteriju odabira?	Kriterij odabira br. 3 „Indeks razvijenosti JLS-a u kojoj se odvijaju aktivnosti iz poslovnog plana“ boduje se kako i sam naziv kriterija kaže prema JLS- u u kojoj se odvijaju aktivnosti iz poslovnog plana.
132.	Mladi poljoprivrednik je nositelj OPG, zaposlen na istome i kao takav se prijavljuje na natječaj. OPG ima i drugog člana, koji je zakupoprimac dijela resursa u OPG-u. Taj zakup vremenski obuhvaća i period provedbe i ex post, a zakupoprimac se ne može mijenjati, dakle, mladi poljoprivrednik, ukoliko ostvari potporu neće moći biti osobno niti vlasnik niti zakupoprimac tog zemljišta, ali bit će nositelj OPG-a, a dio resursa bi ostalo u zakupu člana . Je li prihvatljiva takva situacija i ako mladi poljoprivrednik ostvari potporu?	Korisnik mora biti vlasnik građevine koja je predmet ulaganja/zemljišta na kojem se obavlja ulaganje ili mora dokazati pravni interes nad građevinom koja je predmet ulaganja/zemljištem na kojem se obavlja aktivnost. Ako korisnik nije vlasnik građevine koja je predmet ulaganja/zemljišta na kojem se obavlja ulaganje u građenje (izgradnju i/ili rekonstrukciju), korisnik mora imati ugovor o osnivanju prava građenja sklopljen s vlasnikom zemljišta/postojeće građevine na rok od najmanje 10 godina računajući od datuma podnošenja zahtjeva za potporu i upisan u zemljišne knjige. Dokumentacija koju je potrebno dostaviti: Ugovor o najmu/koncesiji/plodouživanju/zakupu/služnosti u slučaju ulaganja u višegodišnje nasade, sklopljen na rok od najmanje 10 godina i upisan u zemljišne knjige. Ugovor je potrebno učitati u slučaju ulaganja u višegodišnje nasade na lokaciji koja nije u vlasništvu korisnika, a ugovor mora biti sklopljen između korisnika i vlasnika zemlje koji je kao vlasnik upisan u zemljišne knjige. Ugovor mora biti sklopljen na

PITANJA I ODGOVORI

		<p>rok od najmanje 10 godina, računajući od trenutka podnošenja zahtjeva za potporu te mora biti upisan u zemljišne knjige.</p> <p>Lokacija ulaganja navedena u predmetnom Ugovoru mora biti istovjetna lokaciji ulaganja koju je korisnik naveo u zahtjevu za potporu i ostaloj dokumentaciji zahtjeva za potporu.</p> <p>Ugovor nije potrebno dostaviti:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kada je predmet ulaganja kupnja zemljišta u svrhu realizacije projekta; - kada je vlasnik zemljišta član obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva/ suvlasnik obrta korisnika. <p>Zemlja može biti u vlasništvu člana ali ako je član u zakupu onda to nije lokacija na kojoj se mogu obavljati aktivnosti.</p>
133.	<p>Da li u doprinos projekta digitalizaciji spada precizna sijačica za okopavine s uključivanjem i isključivanjem redova preko prekidača, nije preko ISOBUS-a i GPS.</p>	<p>Za navedeni trošak, uz preduvjet da korisnik ispuni sve ostale uvjete propisane Pravilnikom i ovim Natječajem, moguće je ostvariti bodove u sklopu kriterija odabira „Doprinos projekta digitalizaciji poljoprivrede“ jer se isti koristi se u proizvodnim procesima u funkciji mehanizacije za preciznu poljoprivredu.</p>
134.	<p>Da li je kupnja drona za praćenje stanja nasada maslina odnosno za prikupljanje informacija o aktualnom stanju nasada maslina? na temelju tih informacija donosi se odluka o poduzimanju adekvatnih agrotehničkih mjera. da li se time mogu ostvariti bodovi za digitalizaciju proizvodnje?</p>	<p>Navedeni troškovi smatraju se digitalizacijom ako korisnik ispuni sve ostale uvjete propisane Pravilnikom i ovim Natječajem.</p>
135.	<p>Sukladno Intervenciji 73.10. i Intervenciji 75.01. pojam mladog poljoprivrednika podrazumijeva: "mladi poljoprivrednik je fizička osoba koja u trenutku podnošenja zahtjeva za potporu <u>ima više od 18, ali ne više od 40 godina (dan prije navršavanja 41 godine starosti), posjeduje stručna znanja i vještine te po prvi put</u></p>	<p>Mladi poljoprivrednik u intervenciji 73.10. je u skladu s definicijom iz predmetnog Pravilnika fizička osoba koja u trenutku podnošenja zahtjeva za potporu ima više od 18, ali ne više od 40 godina (dan prije navršavanja 41 godine starosti), posjeduje stručna znanja i vještine te po prvi put uspostavlja poljoprivredno gospodarstvo na kojem ima status nositelja/odgovorne osobe ili je status nositelja/odgovorne osobe po prvi put stekla unutar pet godina do datuma podnošenja zahtjeva za potporu, a u</p>

PITANJA I ODGOVORI

	<p><u>uspostavlja poljoprivredno gospodarstvo</u> na kojem ima status nositelja/odgovorne osobe ili je status nositelja/odgovorne osobe po prvi put stekla unutar pet godina do datuma podnošenja zahtjeva za potporu, a u slučaju trgovačkog društva odgovorna osoba je i vlasnik najmanje 50 % temeljnog kapitala društva.</p> <p><u>Stručna znanja i vještine na način da nositelj/odgovorna osoba ima najmanje završenu srednju školu ili fakultet agronomske, prehrambeno tehnološke ili veterinarske struke ili ima najmanje dvije godine radnog iskustva u poljoprivredi i potvrdu o završenom strukovnom obrazovanju/osposobljavanju iz područja poljoprivrede, prehrambene tehnologije ili veterine."</u></p> <p>Sukladno prethodnim pojmovima Korisnik koji je prijavio intervenciju 73.10., ima manje od 41. godine, nositelj je kraće od 5 godina, ali nema stručna znanja i po ovoj definiciji <u>se ne smatra "mladim poljoprivrednikom"</u> je li isti prihvatljiv za ovaj natječaj iz intervencije 75.01. ako udovoljava svim ostalim uvjetima ovog natječaja?</p>	<p>slučaju trgovačkog društva odgovorna osoba je i vlasnik najmanje 50 % temeljnog kapitala društva te koja je zatražila uvećanje intenziteta potpore.</p>
136.	<p>Je li prihvatljivo ulaganje u kamion za držanje pčela i pčelinje zajednica</p>	<p>Pravilnikom je navedeno da troškovi prihvatljivi za sufinanciranje u sklopu sektorskih intervencija u sektoru pčelarstva nisu prihvatljivi za sufinanciranje u navedenom sektoru u sklopu ove intervencije.</p> <p>Cilj poslovnog plana je podizanje ekonomske veličine poljoprivrednog</p>

PITANJA I ODGOVORI

	<p>gospodarstva (SO).</p> <p>Poslovni plan obvezno mora sadržavati aktivnosti kojima se postiže povećanje ekonomske veličine poljoprivrednog gospodarstva (SO) dostavljene u trenutku podnošenja zahtjeva za potporu, unutar jedne vrste proizvodnje u sektoru biljne proizvodnje (voćarstvo/grožđe/masline/povrće, dinje, lubenice, jagode, ljekovito, začinsko i aromatično bilje/ostalo industrijsko bilje) ili stočarske proizvodnje (goveda/svinje/perad/kopitari/ovce/koze/pčele/kunići) ili jedne ili više vrsta proizvodnje u ostalim sektorima (žitarice, uljarice ili krmno bilje) u skladu s razdiobom u EVPG kalkulatoru.</p> <p>Poslovni plan mora sadržavati aktivnosti kojima se izravno postiže povećanje SO. U aktivnost kojom podižete SO morate navesti sve troškove koji će dovesti do povećanja SO te pritom paziti na odredbe kojima se propisuju neprihvatljivi troškovi prije svega na odredbu da nije prihvatljiv trošak vlastitog rada te da nije prihvatljivo plaćanje u gotovini i odredbe kojima se sprječava sukob interesa.</p> <p>Zaključno ne možete svojim sredstvima i vlastitim radom podići SO. Aktivnost koja izravno doprinosi podizanju SO mora biti navedena u Poslovnom planu te mora sadržavati sve troškove kojima se podiže taj SO i ti troškovi svojim iznosom moraju biti dio poslovnog plana.</p> <p>Pored toga aktivnosti i troškovi koji doprinose povećanju SO ne smiju biti troškovi koji su prihvatljivi za sufinanciranje u sklopu sektorskih intervencija u sektoru pčelarstva</p> <p>Što se tiče kamiona, kada u poslovnom planu opišete koje aktivnosti su vam nužne za povećane poljoprivredne proizvodnje iskazne kroz SO te kako su sve aktivnosti međusobno povezane u smislenu cjelinu te nakon toga prikažete i opišete koji su vam sve troškovi potrebni za realizaciju aktivnosti koji će u konačnici doprinijeti podizanju ciljeva Agencija može odlučiti o prihvatljivosti i opravdanosti (u smislu visine i svrhe troška) troškova za realizaciju poslovnog plana.</p>
--	--

PITANJA I ODGOVORI

<p>137.</p>	<p>Mladi sam poljoprivrednik koji preuzima gospodarstvo. Na koji način dokazujem pravni interes nad zemljištem ili objektom na kojem će biti ulaganje.</p>	<p>Korisnik mora biti vlasnik građevine koja je predmet ulaganja/zemljišta na kojem se obavlja ulaganje ili mora dokazati pravni interes nad građevinom koja je predmet ulaganja/zemljištem na kojem se obavlja aktivnost kako slijedi:</p> <p>mladi poljoprivrednik koji u trenutku podnošenja zahtjeva za potporu nije nositelj/odgovorna osoba obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva ili obrta obvezan je najkasnije u trenutku podnošenja zahtjeva za isplatu prve rate, ali ne kasnije od devet mjeseci nakon sklapanja ugovora o financiranju imati ugovor o osnivanju prava građenja sklopljen s vlasnikom zemljišta/postojeće građevine na rok od najmanje 10 godina računajući od datuma podnošenja zahtjeva za potporu i upisan u zemljišne knjige</p> <p>ako je predmet ulaganja kupnja zemljišta za gradnju/kupnja građevine, korisnik mora biti upisan u zemljišne knjige kao vlasnik predmeta ulaganja do trenutka podnošenja konačnog zahtjeva za isplatu</p> <p>- u slučaju ulaganja isključivo u opremanje građevina ako mladi poljoprivrednik koji u trenutku podnošenja zahtjeva za potporu nije nositelj/odgovorna osoba obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva ili obrta obvezan je najkasnije u trenutku podnošenja zahtjeva za isplatu prve rate, ali ne kasnije od devet mjeseci nakon sklapanja ugovora o financiranju imati ugovor o najmu te građevine sklopljen s vlasnikom građevine na rok od najmanje 10 godina računajući od datuma podnošenja zahtjeva za potporu i upisan u zemljišne knjige</p> <p>- u slučaju ulaganja u višegodišnje nasade ako mladi poljoprivrednik u trenutku podnošenja zahtjeva za potporu nije nositelj/odgovorna osoba obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva ili obrta obvezan je najkasnije u trenutku podnošenja zahtjeva za isplatu prve rate, ali ne kasnije od devet mjeseci nakon sklapanja ugovora o financiranju imati ugovor o najmu/koncesiji/plodouživanju/zakupu/služnosti koji mora biti sklopljen na rok od najmanje 10 godina računajući od trenutka podnošenja zahtjeva za potporu. Ugovor</p>
-------------	--	--

PITANJA I ODGOVORI

		mora biti sklopljen između korisnika i vlasnika koji je kao vlasnik upisan u zemljišne knjige te ugovor mora biti upisan u zemljišne knjige.
138.	<p>Smatra li se sušenje šipka (divlja ruža, rosa canina) preradom ukoliko ju obavlja primarni proizvođač?</p> <p>Sušeni šipak (u komadu) je moguće prodati za daljnju prodaju i prerađivačima (prva prodaja), no moguće je prodati i krajnjim potrošačima.</p>	<p>U skladu s člankom 3. stavkom 1. točkom 16. Pravilnika prerada poljoprivrednih proizvoda znači svako djelovanje na poljoprivrednom proizvodu čiji je rezultat proizvod koji je i sam poljoprivredni proizvod, osim djelatnosti na poljoprivrednim dobrima koje su neophodne za pripremu životinjskih ili biljnih proizvoda za prvu prodaju (postupci dorade koji obuhvaćaju postupke čišćenja, rezanja, ljuštenja, obrezivanja i sušenja proizvoda bez njihova pretvaranja u prerađevine ne smatraju se preradom).</p>